

CİHAD: VAROLUŞ MÜCADELESİ

عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ
Fedâle b. Ubeyd'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle
buyurmuştur: “*Mücahid nefsi ile cihad edendir.*” (T1621 Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 2)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاهِدُوا بِأَيْدِيكُمْ وَأَسْنَانِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ
Enes'ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle
buyurmuştur: “*Elinizle, dilinizle ve malınızla cihad edin.*” (N3194 Nesâî, Cihâd,
48)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ عِنْدَ
عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ
Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav)
şöyle buyurmuştur: “*En değerli cihad, zalim yöneticilerin
karşısında hakkı dile getirmektir.*” (İM4011 İbn Mâce, Fiten, 20)

عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ جَهَرَ غَايِبًا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ عَزَا وَمَنْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ عَزَا.
Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav)
şöyle buyurmuştur: “*Allah yolunda bir gaziyi donatan kimse o
yolda savaşmış sayılır. Ve bir gazinin ailesini hayırla kollayıp
gözetleyen kimse de Allah yolunda çarpışmış demektir.*” (M4902 Müslim, İmâre,
135)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ سَأَلَ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ خَيْرٌ قَالَ: إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.
Ebû Zer, Peygamber Efendimize, “En değerli iş hangisidir?” diye
sordu. Hz. Peygamber (sav), “*Allah'a inanıp O'nun yolunda cihad
etmektir.*” buyurdu. (N3131 Nesâî, Cihâd, 17)

Peygamberliğin Mekke döneminde Hz. Nebî kendisine inananlarla birlikte
birçok sıkıntıyla karşılaşmıştı. Müminlerin bir kısmı çektikleri sıkıntı yüzünden

Habeşistan'a hicret etmek durumunda kalmıştı. Bütün sıkıntı ve güçlüklerle rağmen insanların Hz. Peygamber'in davetine olan ilgisi gündün güne artmış, İslâm Dini kendisine Mekke dışından da taraftar bulmaya başlamıştı. Medine'den on iki kişilik bir grup hacıların şeytan taşıdıkları bölgedeki Akabe Boğazı'nda Hz. Peygamber'le görüşmüş, ^(B18 Buhârî, İmân, 11) bir sonraki yıl yetmişten fazla bir sayıyla geri dönmüş ve Hz. Peygamber'e biat ederek Müslüman olmuşlardı. ^(İbn Hişâm, Siret, II 434-467) Ancak inananların sayısının artmasına rağmen Mekke'deki bu zulüm ortamı şiddetini artırarak devam ediyordu.

“Ey Allah'ın Elçisi! Seni gönderen Allah'a yemin olsun ki, eğer seni hoşnut edecekse biz yarın Minâ'da bulunanlara saldırıp hepsini kılıçtan geçiririz!”

Konuşan Abbâs b. Ubâde idi. İlk Akabe Biati'ne katılan on iki kişiden birisi olan Abbâs b. Ubâde bir daha Medine'ye geri dönmeyerek Hz. Peygamber ile birlikte Mekke'de kalmaya başlamış ve daha sonra Mekke'den Medine'ye hicret ederek hem ensar hem de muhacir bir sahâbî olma şerefine ulaşmıştı. ^(İbn Hacer, İsâbe III, 630) İkinci Akabe Biati'nde Medineliler Hz. Peygamber'i her şart altında koruyacaklarına dair söz vermiş ve bundan rahatsızlık duyan Mekkeli müşriklerin muhtemel saldırısı karşısında ensar adına Abbâs b. Ubâde sevgili Nebî'ye böyle destek vermişti. Hz. Peygamber, Abbâs b. Ubade'nin fiili cihad teklifine, *“Bize henüz bu şekilde davranmak için izin verilmedi. Siz yüklerinizin bulunduğu yere dönün!”* buyurarak olumsuz yanıt vermişti. ^(HM15891 İbn Hanbel, III, 461) Medineli Müslümanlar Hz. Peygamber'i ve inananları koruma ve onlarla birlikte yaşama arzusunu dile getirip Hz. Peygamber'e bir başka teklif daha yapmış ve kendileri ile birlikte Medine'ye hicret etmelerini istemişti. Güç kullanarak yapılacak fiili cihada izin vermeyen sevgili Peygamberimiz, yeni yaşam alanı açmak ve otorite merkezi oluşturmak üzere Medinelilerin Hicret teklifine ise olumlu bakmış, müminlerle birlikte Medine'ye göçmüştü.

Yaşanan bunca baskı, şiddet, işkence ve ablukalı yıllarda inen birçok Kur'an âyeti; Hz. Peygamber ve Müslümanlara daima sabretmeyi, müşriklerden yüz çevirmeyi tavsiye ve telkin etmişti. Bundan dolayı Hz. Peygamber ve çevresindeki mazlum gençler, sabretmek, direnmek, hayatta var olabilmek mücadelesini kazanmanın gayreti içerisinde olmuşlardı. Zulme uğradıkları hâlde sabır ve sebat ile dilleri döndüğünce inançlarını anlatıp kendilerini ifade etmeye çalışan Müslümanlar, Hicret ile birlikte Medine'de bir otorite merkezine ve Hz. Peygamber'in lideri olduğu bir devlet yönetimine kavuşmuşlardı. Ancak Hicret'in ilk yıllarında inançlarını özgürce

yaşayabilmeleri için kendilerine hücum edenlere karşı cihad etmekle emrolunmuşlardı: *“Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle cihad için izin verildi. Şüphe yok ki Allah’ın onlara yardım etmeğe gücü yeter.”* (Hac, 22/39; N3087 Nesâi, Cihâd, 1)

Bu emir, cihadın toplumsal bir yükümlülük olduğunu en açık bir şekilde ortaya koymuş ve müminler için gerektiğinde savaşarak dinlerini ve toplumsal yapılarını koruma yolunu açmıştı. Savaş, cihadın etkili bir şekli idi. Fakat bununla birlikte cihad sadece silâhlı mücadeleden ibaret de değildi. Kişinin, Allah’ın rızasına uygun bir şekilde yaşamak için çaba sarf etmesi, elinden gelen tüm imkânlarını seferber etmesi; tevhidi tüm dünyaya haykırması; Allah ile arasındaki her türlü engeli kaldırmak için çalışması; iyiliği emredip kötülükten sakındırması... Bunların hepsi Allah yolunda yapılan cihad idi.

Aslında cihad, İslâm’ın indiği topluma yabancı bir kavram değildi. Araplar düşmana karşı söz ve eylem ile gücü yettiği oranda mücadele etmeyi cihad kelimesi ile ifade ediyorlardı. (İbn Manzûr, Lisânü’l-Arab, III, 133) Ancak bu mücadele kabile veya kişisel çıkarlar için ve çoğu kez öfkeyle ölçsüz güç kullanılarak yapılırdı. Fakat İslâm, cihad kavramını yenilemiş ve kişisel çıkarları bir kenarda tutarak Allah rızasını ön plana almış, cihada ruh ve erdem katmıştı. Buna göre cihad Allah’ın rızasını kazanmak (D2515 Ebû Dâvûd, Cihâd 24) ve Allah’ın hak mesajını üstün tutmak amacıyla yapılacaktı. (B123 Buhârî, İlim, 45) Bu ise bazen el, bazen dil, bazen mal (N3098 Nesâi, Cihâd, 1) ve yeri geldiğinde ise can ile (D1449 Ebû Dâvûd, Tefriü ebvâbi’l-vitr, 12) Allah yolunda (M4871 Müslim, İmâre, 111) mücadele etmek anlamına geliyordu. Bu mücadele öncelikle insanın kendi nefsi ile olan cihadı ile başlıyordu. Çünkü Yüce Rabbimiz, *“Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun.”* buyuruyordu. (Tahrîm, 66/6)

Müslüman’ın nefsi ile olan cihadı, dini konulardaki cehaletin giderilmesi ile başlar. Kişinin İslâm’ı en güzel şekilde öğrenip hayatını ona göre tanzim etmesi cihadın bireysel boyutunu teşkil etmektedir. Fakat dinin emir ve yasaklarının öğrenilmesinin yanında bir de bunların uygulanmasında insanın karşılaşacağı birtakım zorluklar vardır. Bunların başında ise insanı kötülüğe sevk eden nefis (Yûsuf, 12/53) vardır. Bunun için Peygamber Efendimiz, *“Mücahid nefsi ile cihad edendir.”* (T1621 Tirmizî, Fedâilü’l-cihâd, 2; HM24458 İbn Hanbel, VI, 22) buyurarak nefsin arzuları ile baş etmenin zorluğuna işaret etmiştir. Dünyanın insana hoş gelen her türlü meşgalelerini bir kenara bırakıp Allah’ın rızasına uygun bir hayat yaşayabilmek gerçekten de kolay bir iş değildir. İşte kişi, kendi nefsi

ile olan cihadında başarılı olabilirse o zaman, İslâm'ın düşmanlarına karşı olan cihadında da zafer elde edebilir.

İnsanın nefesine karşı yürüttüğü cihadın yanında bir de toplumsal cihaddan söz edilebilir. Bu cihad, İslâm'ın en yakından başlanılarak (Tahrîm, 66/6) topluma anlatılması, tebliğ ve irşad ile yerine getirilir. Tıpkı Hz. Peygamber'in peygamberliği boyunca, Yüce Rabbimizin, “(Ey Muhammed!) Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde cihad et.” (Nahl, 16/125) ve “(Evrensel uyarıcılık görevini sana verdik.) O hâlde, kâfirlere boyun eğme ve bununla (Kur'an ile) onlara karşı olanca gücünle büyük bir cihad et!” (Furkân, 25/52) emirleri gereği İslâm'ı en güzel bir şekilde anlattığı gibi... Hz. Peygamber'den sonra da aynı azim ve kararlılık ile tebliğ ve irşad faaliyetini sürdürmek her Müslüman'ın bir görevidir. Cihadın bu şekli, kişinin öncelikle sorumlu olduğu ailesinin eğitimini hakkıyla yerine getirmesi ile başlar. Her müminin, ailesinin güzel bir şekilde eğitilmesini sağlarsa toplumun cehaleti de büyük oranda ortadan kalkmış olur. İşte bu, insanın ailesini cehennem azabından korumaya yönelik yaptığı cihaddır.

Aileden sonra genel olarak toplumun İslâm'ı doğru öğrenmesi için yapılacak çalışmalar da bu kapsamdadır. Başta internet olmak üzere kitap, gazete, dergi, televizyon, radyo gibi her türlü imkân bu uğurda kullanılabilir. Peygamber Efendimizin, “Elinizle, dilinizle ve malınızla cihad edin.” (N3194 Nesâî, Cihâd, 48) hadisi, gerektiğinde dilin, gerektiğinde malın cihad için kullanılabileceğini ifade etmektedir. Peygamberimizin ifade ettiği dil ile cihad çeşitli şekillerde olabilir. Nitekim şiir okumanın çok önemli olduğu bir dönemde Peygamberimiz, Hassân b. Sâbit, Abdullah b. Revâha ve Kâ'b b. Mâlik gibi şairleri, şiirlerini Allah yolunda cihad için bir araç olarak kullanmıştır. (İbn Hacer, İstiâb, I, 411)

Allah Resûlü, Hassân b. Sâbit'i, “Onları şiirinle yerden yere vur, Cebrail seninle birlikte.” diyerek teşvik etmiştir. (B3213 Buhâri, Bed'u'l-halk, 6) Yine, “Şairlere ancak azgınlar uyar.” (Şu'arâ, 26/224) âyeti inince Kâ'b b. Mâlik, Nebî'ye (sav) gelerek, “Allah'ın şiir hakkında indirdiği âyeti biliyorsun bu konuda ne dersin?” diye sormuş, bu soruya Hz. Peygamber, “Hiç şüphesiz mümin hem kılıcı, hem de dili ile cihad eder.” karşılığını vererek dil ile cihadın önemine dikkat çekmiştir. (HM15877 İbn Hanbel, III, 456) Hz. Peygamber'e, “Cihadın en değerlisi hangisidir.” diye soran bir mücahide ise sevgili Peygamberimiz, “Zalim yöneticilerin karşısında hakkı dile getirmektir.” cevabını vermiştir. (N4214 Nesâî, Biat, 37; İM4011 İbn Mâce, Fiten, 20)

İslâm'ın anlatılmasının söz ile olan şeklinden daha etkili bir şekli daha vardır ki o da, İslâm'ı hâl ile anlatılmasıdır. Müslüman'ın her hâlinin İslâm'a uygun olması, bir nevi İslâm'ın canlı bir numunesi olması... Her hâliyle İslâmî bir yaşantıya sahip olan mümin, Müslümanlara atfedilen yanlış imajın ortadan kalkmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Peygamberimiz cihadın mal ile olabileceğini de vurgulamıştır. Bu bağlamda, yeri geldiğinde bir mücahide teçhizat sağlamak ya da bir askerin geride bıraktığı ailesine göz kulak olmak da cihad kapsamında ele alınmıştır. Nitekim Peygamber Efendimiz, *“Bir gaziyi Allah yolunda donatan kimse o yolda savaşmış sayılır. Ve bir gazinin ailesini hayırla kollayıp gözetleyen kimse de Allah yolunda çarpışmış demektir.”* buyurarak bunu ifade etmektedir. (M4902 Müslim, İmâre, 135) Yine, Allah yolunda harcanan mala verilecek mükâfatı, *“Allah yolunda bir çift mal harcayan Müslüman'a cennetin bekçileri onu cennete girmeye davet edecektir.”* (DM2433 Dârimi, Cihâd, 13) sözleri ile ifade eden Peygamberimiz, yularlı bir deve ile kendisine gelerek, *“Bu deve Allah yoluna feda olsun!”* diyen bir sahâbîye, *“Ona karşılık sana âhirette hepsi yularlı yedi yüz deve verilecektir.”* buyurmuştur. (M4897 Müslim, İmâre, 132)

Cihadın diğer bir şekli ise savaştır. İslâm'ın yayılması ve yaşanması konusunda elbette birçok engel çıkacaktır. Bu engellere karşı her türlü mücadele edildikten sonra, en son çare olarak savaş yolu ile cihad devreye girmektedir. Cihadın silahlı savaş boyutu, her asırda olduğu gibi asrımızda da barışın sağlanabilmesi, herkesin dinini özgürce yaşayabilmesi için son çare olarak gerekebilmektedir. Fakat savaş sadece silahlı mücadeleyi içeren sıcak savaştan ibaret de değildir. Bundan başka politik, teknolojik, ekonomik ve psikolojik savaş gibi soğuk savaş yöntemleri de bulunmaktadır. Bunlardan, özellikle medya vasıtasıyla yürütülen, psikolojik savaş bu savaş türlerinin her birinin tamamlayıcısı ve belki de en etkilisidir. Müslümanların, bu savaş yöntemlerinin hepsi hakkında uzmanlaşması cihadın çağımızda gerektiği gibi yerine getirilmesi açısından önemlidir. Özellikle İslâm karşıtlarının, korkutma; iç karışıklıklar çıkartma; onları aciz, tembel, miskin olduğuna inandırma, yalan ve uydurma haberlerle İslâm'ı yanlış tanıtmaya gibi psikolojik savaş yöntemleri ile Müslümanları sindirme politikaları karşısında Müslümanların uyanık olması gerekmektedir.

Müslümanların her an savaşa hazır olması, İslâm'a ve Müslümanlara karşı tehdit oluşturan unsurları caydırmaya yönelik bir tedbirdir. Yüce Rabbimiz bu hususu,

Hız. Peygamber dönemindeki askerî güç ve imkânları hatırlatarak şöyle ifade etmektedir: *“Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve savaş atları hazırlayın. Onlarla Allah’ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve bunlardan başka sizin bilmediğiniz fakat Allah’ın bildiği diğer düşmanları korkutursunuz. Allah yolunda her ne harcarsanız karşılığı size tam olarak ödenir. Size zulmedilmez.”* (Enfâl, 8/60) Yüce Rabbimizin bizlere savaşa hazırlık yapmamız konusundaki bu emrindeki “savaş atları hazırlama” ifadesi sembolik bir ifadedir. Çağımızdaki karşılığının ise her türlü savaş stratejisi, sıcak savaş için gerekli modern silahların yanında soğuk savaş için kullanılan internet, televizyon, radyo gibi basın yayın araçları, çeşitli okullar, üniversiteler... olduğu düşünülebilir.

Peygamber Efendimiz, böylece çeşitli şekillerde yapılabilecek olan cihadı, İslâm’ın yaşayabilmesi ve yayılabilmesi için çok önemli görmüştür. Nitekim Ebû Zer’in kendisine yönelttiği, “En değerli iş hangisidir?” şeklindeki sorusuna, *“Allah’a inanıp O’nun yolunda cihad etmektir.”* buyurmuştur. (N3131 Nesâî, Cihâd, 17) Cihada o kadar önem vermiştir ki kendisine biat etmek için gelenlere cihadı yapmaları gereken vazifeler arasında saymıştır. Rebîa Kabilesi’ne mensup bir muhacir olan Beşîr b. el-Hassâsiye (İbnü’l-Esrî, Üsdü’l-gâbe, 1, 221) de bağlılığını sunmak üzere Hz. Peygamber’e gelenlerdendir. Sevgili Nebî ona Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed’in de O’nun kulu ve elçisi olduğuna şehâdet etmek, namaz kılıp zekât vermek, hac ibadetini yerine getirmek, Ramazan ayında oruç tutmak ve Allah yolunda cihad etmek koşulu ile biat alacağını bildirmiştir. Bunun üzerine Beşîr b. el-Hassâsiye;

“Ey Allah’ın Elçisi! Vallâhi bunlardan ikisine yani cihad ve zekâta gücüm yetmez. Çünkü insanlar, savaştan kaçana Allah’ın gazap ettiğini söylüyorlar. Ben ise savaşa katılırsam nefsimi korku kaplar ve ölmeyi arzu etmez. Sadakaya gelince, benim malım, küçük bir koyun sürüsü ve on deveden ibarettir. Bunlar da ailemin geçim kaynağı ve bineğidir.” karşılığını verir. Bunun üzerine Hz. Resûl onun elini tutup sallayarak, *“Zekât yok, cihad yok... O hâlde cennete nasıl gireceksin?”* buyurur. Hz. Peygamber’in bu kararlılığını gören İbn el-Hassâsiye, “Tamam ey Allah’ın Resûlü! Sana biat ediyorum.” der ve biat eder. (HM22298 İbn Hanbel, V, 224)

Hız. Peygamber cihada o kadar önem verir ki cihaddan kaçınmayı mümin olmakla bağdaştıramaz ve *“Allah yolunda savaşmadan yahut da bunu en azından gönülünden geçirmeden ölen kimse kendisinde münafiklıktan bir parça olduğu hâlde*

ölmüştür.” (M4931 Müslim, İmâre, 158) buyurarak böyle bir kimsede münafıklık alametleri gördüğünü bildirir.

“Allah yolunda bir sabah ve akşam yürüyüşü dünya ve onun içindekilerden daha hayırlıdır.” (M4873 Müslim, İmâre, 112) buyuran Sevgili Nebî bulunduğu her ortamda ve bulunduğu her fırsatta cihad ve erdeminden bahsediyor ve “Ümmetime sıkıntı vermeyecek olsaydı hiçbir cihad müfrezesinin arkasından geri kalmazdım. Yemin olsun ki Allah yolunda öldürülüp dirilmeyi, ondan sonra öldürülüp dirilmeyi, ondan sonra öldürülmeyi ne kadar isterdim!” (B36 Buhârî, İmân, 26) ya da “Allah kendi yolunda ve onun kelimesini doğrulamak üzere cihada çıkan kimseyi ya şehit olarak cennete sokmayı veya elde ettiği sevap ve ganimet ile salimen yurduna geri döndürmeyi üstlenmiştir.” (B7457 Buhârî, Tevhîd, 28) gibi ifadelerle cihadın önemine vurgu yapıyordu. Allah yolunda mücadeleyi gündeminden çıkarınları, “Allah yolunda bir eseri bulunmadığı hâlde ölen kimse kıyamet günü bir eksiği olduğu hâlde Allah’ın huzuruna çıkar.” diyerek uyarıyor (İM2763 İbn Mâce, Cihâd, 5) ve bir özrü yokken (M4911 Müslim, İmâre, 141) dünyaya dalıp cihadı terk edenlerin mutlaka bir gün bela ve aşağılanmayla karşı karşıya kalacağını altını çiziyordu. (D3462 Ebû Dâvûd, Büyü’ (icâre), 54)

O zamanlar daha küçük bir çocuk olan Nu’mân b. Beşîr, bir cuma günü minberin hemen dibinde, oturmuş Hz. Peygamber’i beklerken bu tarz bir konuşmaya tanık olmuştu. Sahâbeden birisi, “Müslüman olduktan hacılara su verme dışında hiçbir eylemim olmamış olsa aldırış etmem.” derken diğeri, “Ben de Mescid-i Harâm’ı onarmak dışında hiçbir eylemim olmamış olsa aldırış etmem.” karşılığını vermişti. Büyük olasılıkla yeni Müslüman oldukları için İslâm’ın ruhunu henüz daha iyi kavramayan bu iki insanın konuşmasını dinleyen bir başkası, “Allah yolunda cihad etmek sizin söylediklerinizden daha erdemli bir eylemdir.” diyerek tartışmaya katılmıştı. Orada bulunan Hz. Ömer olaya müdahale etmiş ve “Şu mübarek cuma günü Hz. Peygamber’in minberinin yanında sesinizi yükseltmeyin. Bekleyin, Cuma’yi kıldıktan Hz. Peygamber’in huzuruna gider bu konuyu kendisine sorarım.” diyerek bu tartışmaya engel olmuştu. Bu olay üzerine şu âyet-i kerime nazil oldu: “*Hacca gelenlere su vermeyi ve Mescidi Harâm’ı onarmayı, Allah’a ve âhiret gününe inanıp Allah yolunda cihad eden kimse ile bir mi tutuyorsunuz? Onlar asla birbirine denk olmazlar.*” (Tevbe, 9/19; M4871 Müslim, İmâre, 111) Vakitlerini en değerli işlerle geçirme arzusu ile sahâbeden bazısı Hz. Peygamber’e, “Ey Allah’ın Elçisi, en değerli eylem hangisidir?” şeklinde soru yöneltiyordu. Ebû Hüreyre’nin bulunduğu bir ortamda bu tarz bir soru

soran bir kişiye Hz. Nebî sırasıyla, “Allah’a inanmak, cihad etmek ve Allah katında makbul olan hac.” şeklinde cevap vermişti. (N2625 Nesâi, Menâsiki’l-hac, 4)

Bir Peygamber olarak Hz. Nebî sadece dostlarını cihad için yüreklendirmiyor, bizzat kendisi cihad için yola çıkan orduya komutanlık ediyordu. Onu Bedir’de ordusunun başında ve onların zaferi için dua ederken (B3953 Buhârî, Megâzi, 4) Uhud’da ümmetini yüreklendirmek üzere yanı başında düşmana ok atan Sa’d b. Ebû Vakkâs’a, “At! Anam babam sana feda olsun!” derken (M6237 Müslim, Fedâilü’s-sahâbe, 42) görüyoruz. Huneyn gününde ise herkesin savaş alanında bir yerlere sığındığı ve Hevâzin Kabilesi’nin okçularının ok yağdırdığı esnada yine Nebî (sav) ok sağanağı altında cesaretle ortaya çıkıp, “Ben Peygamber’im bunda yalan yok. Ben Abdülmuttalib oğluyum!” diye hak davasını dost düşman herkese karşı bütün yürekliliği ile haykırıyordu. (B4315 Buhârî, Megâzi, 55)

Cihadda göz önünde bulundurulması gereken en önemli husus, cihadın Allah rızası için yapılması gerektiğidir. Nitekim Ebû Ümâme el-Bâhilî isimli sahâbînin bulunduğu bir mecliste adamın biri sevgili Peygamberimizin huzuruna gelerek, “Ey Allah’ın Elçisi! Hem sevap hem de şöhret için savaşan bir adam hakkındaki görüşün nedir? Bu adam ne kazanır?” diye sorunca Hz. Peygamber, “Hiçbir şey.” cevabını vermişti. Ancak adam ısrarla sorusunu üç defa tekrarlamış bunun üzerine Hz. Peygamber, “Hiç şüphe yok ki Allah ancak kendi rızasını kazanma niyeti ile ve samimi bir şekilde yapılan ameli kabul eder.” buyurarak karşılık vermişti. (N3142 Nesâi, Cihâd, 24)

Yine başka bir sefer Efendimize yöneltilen, “Ey Allah’ın elçisi ganimet için çarpışan da var, şan şöhret için de... Kimi gösteriş için savaşıyor kimisi de öfkesinden ve gayretinden dolayı... O hâlde Allah yolunda mücadele eden kimdir?” şeklindeki bir soruya Nebî Aleyhisselâm, “Allah’ın mesajını yüceltmek niyeti ile mücadele eden kimse Allah yolundadır.” cevabını vermişti. (M4919, M4920, M4922 Müslim, İmâre, 149-150-151)

Hz. Peygamber’in önemli komutanlarından Amr b. el-Âs’ın oğlu olan Abdullah b. Amr, “Ey Nebî, bana cihadı anlat...” diyerek cihadı en iyi şekilde kavrama arzusunu dile getirmişti. Nebî (as), “Bak Abdullah! Eğer sen sabrederek ve sevabını sadece Allah’tan bekleyerek savaşırsan, Allah da seni sabreden ve yaptığı mücadelenin karşılığını sadece Allah’tan bekleyen bir kişi olarak diriltir. Eğer gösteriş ya da övünmek için savaşırsan, Allah seni gösteriş yapan ve övünen bir kişi olarak diriltir. Abdullah! Sen hangi niyet ile savaşırsan Allah da seni o hâl üzere diriltir.” buyurmuştur. (D2519 Ebû Dâvûd, Cihâd, 24)

Cihad haksız bir saldırı ve yok etme mücadelesi değil aksine Müslüman'ın kimliği ve kişiliği ile var olma ve kendi kimliğini koruma yanında zulme ve zalime karşı hakkı savunma çabasıdır. Hakkı tutup kaldırmak ve yeryüzünde hakkın ve adaletin hâkim olmasını sağlamaya çalışmaktır. Zulme ve zalime karşı hakkı savunmak bazen kalemle ile bazen kelâmle olur. An gelir mümin eliyle, gün olur malıyla Allah yolunda ve kelime-i Hak için mücadele eder. Bu uğurda gerektiğinde canını ortaya koymak ise mücadelenin en üst seviyesidir. Ancak cihad yapmak sadece eline silahı alıp düşman üzerine yürümek de değildir. Bilinçsizce yapılan bireysel şiddet olaylarının cihad kavramıyla örtüşen bir yönü olmadığı gibi tam tersine zihinlerde saldırgan ve kirlenmiş bir Müslüman görüntüsünün kalmasına sebep olmaktadır. Hz. Peygamber'in savaşa hazırlanan dostlarına, *“Ey insanlar düşmanla karşılaşmayı dilemeyin Allah'tan sağlık ve afiyet isteyin. Onlarla karşılaştığınız zaman da sabredin!”* (M4542 Müslim, Cihâd ve siyer, 20) şeklinde tavsiyede bulunması şiddet ve terör ortamının İslâmî bir zemine dayanmadığını göstermektedir. Bunu yanı sıra İslâm'ı hoş göstermek adına cihad kavramını âdeta yok sayan, Müslüman'ı edilgen hâle getiren uysal ve pasif bir tavır da hadislerin çizdiği Müslüman imajına uygun değildir. İstiklal Marşı şairi Mehmed Akif'in dediği gibi;

“Yumuşak başlı isem kim demiş uysal koyunum?
Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boynum.
Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim
Adam aldırma da git, diyemem aldırırım
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım!”

Nimetullah AKIN